

Tóth Bettina

Fenntartható olimpiai játékok? Párizs (is) megpróbálja!

Bevezetés

A 2024-es párizsi olimpia szervezői elkötelezték magukat a fenntartható és klímabarát rendezvény lebonyolítása mellett, többek között azzal a céllal, hogy példaként szolgáljanak a jövőbeli olimpiai játékok előtt. A geotermikus és napenergia előnyben részesítése mellett a növényi étkezésre, valamint a természetalapú megoldásokra is nagy hangsúlyt fektetnek. Kérdés, hogy mind-ezen lépések mennyire elegendőek például a nagyszabású esemény karbonlábnyomának csökkentéséhez.

Történelmi lépésre kötelezték el magukat a párizsi olimpia szervezői, ugyanis az eddigi „legzöldebb” játékokat kívánják megvalósítani. A legfőbb cél, hogy a korábbi nyári olimpiák kibocsátási átlagának mintegy felére csökkentsék a szén-dioxid-kibocsátást.¹ A „legfenntarthatóbb” játékok megtervezése azt jelenti, hogy a kibocsátást körülbelül 1,75 millió tonna szén-dioxiddal korlátozzák. A korábbi nyári olimpiai játékok – köztük a 2020-as tokiói, a 2016-os riói és a 2012-es londoni – átlagosan 3,5 millió tonna CO₂-t bocsátottak ki a szervezőbizottság elmondása szerint. A tokiói játékok kibocsátásának túlszárnyalása különösen figyelemreméltó lenne, mivel azon az eseményen a Covid-19-korlátozás okán nem voltak nézők.²

Az ARO+2 megközelítés

A hatások kontrollálása érdekében a stratégia alapját az úgynevezett ARO (*avoid, reduce, offset*), vagyis az *elkerülés, csökkentés, ellensúlyozás* megközelítés adja, amelyet Párizs két másik szempont beemelésével egészített ki:

¹ Halving the Carbon Footprint of the Games [é. n.].

² McDONNELL 2024.

a kibocsátások előrejelzése (*anticipate*) és a cselekvés mozgósítása (*mobilise*) az olimpiai játékok vonzereje révén.³

Előrejelzés: Párizs úttörő eszközt fejlesztett ki a szén-dioxid-kibocsátás mérésére, hogy a pályázat benyújtásának szakaszától kezdve és a játékok megrendezésére való felkészülés teljes ciklusa alatt iránymutatást adjon a döntések meghozatalához.

Elkerülés: 95%-ban meglévő vagy ideiglenes infrastruktúrát használnak, csak olyan létesítményeket építenek, amelyek az érintett területeken a játékok befejezése után is használhatók. A legtöbb eseménynek a Stade de France ad otthont, amelyet eredetileg az 1998-as labdarúgó-világbajnokságra építettek. A 2024-es olimpiai játékokra csak egy új versenyhelyszínt építenek, a Saint-Denis-i vízi központot, ugyanakkor a létesítmény napenergiával működik, természetes bioalapú és újrahasznosított anyagokból építik fel.

Csökkentés: Párizs pontosan meghatározta a kibocsátási forrásokat, és minden tevékenységre megoldási javaslatokat tett stratégiájában; az alacsony szén-dioxid-kibocsátású struktúrák, a megújuló energiaforrások, a fenntartható vendéglátás stb. mind-mind részét képezi a vízióknak.

Ellensúlyozás: Amikor a szén-dioxid-kibocsátásról hoztak döntéseket a szervezők, nem kizárólag a „nettó”, vagyis a csaknem húsz versenynap kibocsátását vették górcső alá. Párizsban a kibocsátások legszélesebb kategóriáját vették figyelembe, amely a játékok közvetett hatásait is magában foglalja, mint például a nézők utazásai. Ezen kibocsátásokat, amelyek nem kerülhetők el, olyan projektekkel kompenzálják, amelyek mind az öt kontinensen környezeti és társadalmi előnyökkel járnak. Az első projektek már 2021 óta működnek.

Mozgósítás: Párizs azt reméli, hogy a sportban rejlő lehetőségeket a környezeti átállás hatékony motorjaként tudja kihasználni, és ezáltal a játékok minden résztvevőjét – a dolgozókat, a partnereket, a sportmozgalmat és a polgárokat is – összefogja ebben a folyamatban. Ennek érdekében elindította saját *Climate Coach* nevű alkalmazását, amely arra szolgál, hogy segítse a dolgozókat karbonlábnyomuk monitorozásában és csökkentésében.⁴ Emellett Párizs arra is ösztönzi partnereit és szállítóit, hogy a felelős beszerzési stratégia részeként a játékok beszerzéseinek 100%-ánál alkalmazzák a fenntarthatóság alapelveit, és korlátozzák az éghajlatra gyakorolt negatív hatásukat.

A mintegy 15 ezer sportoló, 45 ezer önkéntes, 26 ezer médiamunkatárs és a 13,4 millió értékesített jegy mögött álló látogató étkeztetése is kardinális

³ GAVIN 2024.

⁴ The Climate Coach for Events: a Tool for a Low-Carbon Sport [é. n.].

elemként jelenik meg az olimpia fenntarthatósági stratégiájában. A mintegy 13 millió adag étel 80%-a francia eredetű és fenntartható forrásból fog származni, illetve azt is vállalták a szervezők, hogy megduplázzák a növényi eredetű élelmiszerek mennyiségét, és felére csökkentik az egyszer használatos műanyag mennyiségét.⁵

A 2024-es párizsi olimpiai játékok egyéb fenntartható elemei közé tartozik még az 1000 kilométernyi kerékpárút és a 200 ezer újonnan ültetett fa az utcákon.⁶ A párizsi idegenforgalmi hivatal szerint 3 ezer további közösségi kerékpárt bocsátanak rendelkezésre, és a legtöbb olimpiai helyszín tömegközlekedéssel is megközelíthető lesz.⁷

Az olimpiai falu

A tervezéskor kiemelt figyelem hárult az olimpiai falu klímaadaptív kialakítására, amely többnyire jelen esetben a nyári hőségre és hőhullámokra való felkészülést jelenti. A bioklimatikus elveken alapuló, 300 ezer m² nagyságú falut Párizstól északra építik, nagy hangsúlyt fektetve a zöldterületek és -felületek arányára. Egyes tetők növényzettel lesznek beültetve és/vagy napelemekkel lesznek felszerelve, ezzel biztosítva a hűtést. A zöldterület-növelést 9 ezer fa ültetésével is kiegészítik, ami nemcsak a mikroklíma szabályozásában mutat pozitív irányt, hanem biodiverzitás-növelő hatása is van. Emellett az esővíz felfogása és megtartása is egyszerűbb a növényzeten keresztül.

A tervezők nagyban támaszkodnak a természetes hűtésre, ugyanis az épületekben nem lesznek hagyományos légkondicionálók, helyettük nyolcezer ventilátor kap helyet. A klímaadaptív kialakítás további meghatározó eleme az épületek tájolása, a szélcsatornák kialakítása, valamint a szigetelés kivitelezése úgy, hogy mindig 6 °C különbség legyen az épületek belső és külső részei között. Ezek a megoldások szintén a nyári forróság ellen szolgálnak, megeremtve a 23–26 °C közötti állandó belső hőmérsékletet.⁸

A megújuló energiára alapozó épületegyüttesben számos újrahasznosított tárgy kap helyet, mint például az újrahasznosított halászhálóból készült matracok és a megerősített kartonpapírból készült ágyalapok. A nyári játékokat

⁵ *Celebrating the Modern Taste of France. Paris 2024 Food Vision 2022.*

⁶ MOORE 2023.

⁷ Sustainable and Responsible Paris 2024 Olympic and Paralympic Games [é. n.].

⁸ MESSAD 2024.

követően magát a falut is újrahasznosítják, hiszen 2025-re rehabilitált övezetté alakítják, ahol mintegy 12 ezer polgár fog lakni és dolgozni.

Mindezen lépések azért is fontosak, mert számos tanulmány kimutatta, hogy az olimpiai játékok az utóbbi években egyre károsabbak a környezetre, különösen, ahogyan méretük és léptékük növekedik.⁹ Az egyre több sportoló, néző, esemény és helyszín több szén-dioxidot bocsát ki és több természeti erőforrást igényel. Az olimpiával kapcsolatos építkezések az ökológiai tájakat is átforgatták, és több esetben a lakosságot is negatívan érintették például kitelepítések révén. Ráadásul az olimpiának – és egyéb más világversenyeknek¹⁰ – egyre gyakrabban adnak otthont olyan országok, ahol a megújuló energetikai infrastruktúra kevésbé kiépített, és mind a környezetvédelmi jogszabályi háttér kialakítása, mind a területen zajló társadalmi felelősségvállalás egyelőre háttérbe szorul. Ha Párizs valóban jelentős kibocsátáscsökkentést ér el úgy, hogy ez nem megy az olimpiai játékok reputációjának kárára, valóban úttörő lehet az olimpiai stratégiai modell kiépítésében.

2024. május 10.

Felhasznált irodalom

- Celebrating the Modern Taste of France. Paris 2024 Food Vision* (2022). Online: <https://medias.paris2024.org/uploads/2023/03/Paris2024-BIL-230313-FOOD-VISION-Eng-BDEF2.pdf>
- GAVIN, Mike (2024): How the Paris Olympics is Going Green to Help Protect the Environment. *NBC New York*, 2024. május 7. Online: <https://nbcnewyork.com/paris-2024-summer-olympics/paris-olympics-2024-carbon-footprint/5341629/>
- Halving the Carbon Footprint of the Games [é. n.]. *Olympics*. Online: <https://olympics.com/en/paris-2024/our-commitments/the-environment/carbon-method>
- MCDONNELL, Tim (2021): The Olympics are Becoming Less Sustainable. *Quartz*, 2021. augusztus 2. Online: <https://qz.com/2037375/what-is-the-carbon-footprint-of-the-olympics>
- MESSAD, Paul (2024): Paris Olympic Village Getting Climate Fit for 2050. *Euractiv*, 2024. április 23. Online: <https://euractiv.com/section/energy-environment/news/paris-olympic-village-getting-climate-fit-for-2050/>
- MOORE, Rowan (2023): How the Paris 2024 Summer Olympics are Driving the City's Green Revolution. *The Guardian*, 2023. december 31. Online: <https://theguardian.com/artanddesign/2023/dec/31/paris-2024-olympics-green-transformation-anne-hidalgo-clean-seine>
- MÜLLER, Martin et al. (2021): An Evaluation of the Sustainability of the Olympic Games. *Nature Sustainability*, 4, 340–348. Online: <https://nature.com/articles/s41893-021-00696-5>

⁹ MÜLLER et al. 2021: 343.

¹⁰ Óriási környezetszennyezés és zöld kommunikációs blöff a katari vébé 2022.

Fenntartható olimpiai játékok? Párizs (is) megpróbálja!

- Óriási környezetszennyezés és zöld kommunikációs blöff a katari vébé (2022). *Greenfo*, 2022. december 19. Online: <https://greenfo.hu/hir/oriasi-kornyezetszennyez-es-zold-kommunikacios-bloff-a-katari-vebe/>
- Sustainable and Responsible Paris 2024 Olympic and Paralympic Games [é. n.]. *Paris je t'aime*. Online: <https://parisjetaime.com/eng/article/sustainable-and-responsible-paris-2024-olympic-and-paralympic-games-a892>
- The Climate Coach for Events: a Tool for a Low-Carbon Sport [é. n.]. *Olympics*. Online: <https://olympics.com/en/paris-2024/our-commitments/the-environment/the-climate-coach-for-events-a-tool-for-a-low-carbon-sport>